

ואל תשתדל בתורה כדי להתגדל בה, כמו שבארנו החברים, ואל תעשם עטרה להתגדל בהם, ולא תאמר אקרא בעבור שיקראוני רבי, אלא (תהלים לד) גדלו לי אתי. רבי, אלא (תהלים לד) גדלו לה אתי.

כפד את ה' מהונך, כבן שחייב בכבוד אביו ואמו.

משום שהוא משתף משתי טפות שמהן נוצר האדם. מהטפה של אביו לבן העינים, ועצמות ואיברים. ומטפה של אמו השחר שבפינו, ושער ועור וכשר. ומגדלים אותו בתורה ומעשים טובים.

שאדם חייב ללמד בנו תורה, שפיתוב (דברים ו) ושננתם לבניך. ואם לא למד אותו תורה ומצוות, כאלו עשה לו פסל, ומשום כך לא תעשה לה פסל. ועתיד להיות בן סורר ומורה ומבזה אביו ואמו וגזל ממנו פמה ברכות. שהואיל והוא עם הארץ, הוא חשוד על הכל, ואפלו על שפיכות דמים וגלוי עריות ועבודה זרה. שמי שהוא עם הארץ והולך למקום שאין מכירים אותו ולא יודע לברך, חושדים אותו שהוא עובד

עבודה זרה. (ע"כ רע"א מהימנא)

כפד את אביו, כמו שנאמר כפד את ה' מהונך. מהונך - ממנונך. מהונך - מחנך. בשמחת הנגון לשמח הלב, שהרי זו שמחת הלב, כמו זה הנגון של כל העולם. מעשים כשרים של אותו בן משמח לב אביו ואמו. מהונך - ממנונך לכל מה שצריכים. כמו שהאדם מכפד את הקדוש ברוך הוא, כך צריך לכפד אב ואם, משום שיש להם שפופות אחת עם הקדוש ברוך הוא עליו. וכמו שצריך לפחד מהקדוש

ברוך הוא, כך צריך לירא מאביו ואמו ולכפדם כאחד בכל מיני כבוד.

כמען יאריכון ימיה, משום שיש ימים למעלה שתלויים בהם חיי האדם בעולם הזה. ובארנו על

חברייא, ואל תעשם עטרה להתגדל בהם, ולא תאמר אקרא בעבור שיקראוני רבי, אלא (תהלים לד) גדלו לי אתי. רבי, אלא (תהלים לד) גדלו לה אתי. רבי, אלא (תהלים לד) גדלו לה אתי.

בגין דאיהו משותף מתרין טפין, דמנהון נוצר בר נש. מטפה דאבוב, תוורו דעינין, וגרמין ואברין. ומטפה דאמיה, שחור די בעינין, ושערא ומשכא ובשרא. ורביאו ליה באורייתא, ועובדין טבין.

דבר נש חייב ללמד בנו תורה, דכתיב, (דברים ו) ושננתם לבניך. ואי לא אוליה ליה אורייתא ופקודין, כאילו עביד ליה פסל, ובגין דא לא תעשה לה פסל. ועתיד להיות בן סורר ומורה, ומבזה אביו ואמיה, וגזל ממנה פמה ברפאן. דהואיל ואיהו עם הארץ, חשוד איהו על כל, ואפילו על שפיכות דמים, וגילוי עריות, ועבודה זרה. דמאן דאיהו עם הארץ. ואזיל לאתר דלא אשתמודעון ליה, ולא ידע לברכא, חשדינן ליה דאיהו עובד עבודה זרה. (ע"כ רע"א מהימנא).

כפד את אביו פמה דאת אמר כפד את יי' מהונך. מהונך: ממנונך. מהונך: מחנך. בחדוה דנגווא, למחדי לבא, דהא דא חדוה דלבא, פגוונא דא נגווא דכל עלמא. עובדין דכשראן דההוא ברא, חדי לבא דאבוב ודאמיה. מהונך, ממנונך לכל מה דאצטריכו.

בגוונא דבר נש אוקיר לקודשא בריה הוא, הכי אצטריה לאבא ולאמא, בגין דשופותא חדא אית לון בקודשא בריה הוא עליה. וכמה דאצטריה למדחל לקודשא בריה הוא, הכי אצטריה למדחל לאבוב ולאמיה, ולאוקיר לון פחדא, בכל זיני יקר.

כמען יאריכון ימיה, בגין דאית יומין לעילא, כמען יאריכון ימיה, משום שיש ימים למעלה שתלויים בהם חיי האדם בעולם הזה. ובארנו על

אותם ימים של אדם למעלה באותו העולם, וכלם עומדים לפני הקדוש ברוך הוא, ובהם נודעים חיי האדם.

על האדמה אשר ה' אלהיך נתן לך. הבטחה להנות באספקלריה המאירה, וסוד זה על האדמה, זו אספקלריה המאירה, באותם הימים העליונים שמאירים מתוך המעין של הכל.

מה שונה בשתי המצוות הללו של התורה שכתוב בהן למען יאריכון ימיה, בזה ובשלוש הקן? אלא שתי מצוות אלה פלן תלויות למעלה. אב ואם, סוד של זכור ושמור כאחד, ומשום כך כתוב למען יאריכון ימיה. ובשלוש הקן, שכתוב (שם כב) שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך וגו'. הסוד של עולם העליון שלא נתנה רשות להסתכל בו, וצריך לשלח מתוך שאלה והתבוננות בו.

ואת הבנים תקח לך, שכתוב (שם ד) כי שאל נא לימים ראשנים וגו' [ול] מקצה השמים ועד קצה השמים. אבל למעלה מקצה השמים, שלח תשלח מרעיוניך לשאל.

ובזה כתוב למען ייטב לך והארכת ימים. לא כתוב למען איטיב לך, אלא למען ייטב לך. ולא כתוב יאריכון ימיה, אלא והארכת ימים. למען ייטב לך - אותו המקום שמטיב לכל, והוא העולם הגנוז והנסתר. והארכת ימים - כמו שכתוב תקח לך, זהו ברשותו של האדם.

ואם יזדמן לו מעשה ויבון בו, צדיק הוא. ואף על גב שלא מכון בו, צדיק הוא, שעושה מצות אדונו. אבל לא נחשב כמי שעשה

דתליין בהו חיי בר נש בהאי עלמא. ואוקימנא על אינון יומין דבר נש בההוא עלמא לעילא, וכלהו קיימין קמי קדשא בריך הוא, ובהו אשתמודען חיי דבר נש.

על האדמה אשר יי' אלהיך נותן לך. אבטחותא לאתהניא באספקלריא דנהרא, ורזא דא על האדמה, דא אספקלריא דנהרא, באינון יומין עלאין, דנהרין מגו מבוועא דכלא.

מאי שנא, פאלין תרין פקודין דאורייתא, דכתיב בהו למען יאריכון ימיה, בדא, ובשלוש הקן. אלא תרין פקודין אלין, כלהו תליין לעילא. אבא ואמא, רזא דזכור ושמור פחדא. ובגיני כך פתיב למען יאריכון ימיה. ובשלוש הקן, דכתיב, (דברים כב) שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך וגו', רזא דעלמא עלאה, דלא אתיהיב ביה רשו לאסתכלא, ואצטריך לשלח מגו שאלתא ואסתכלותא ביה.

ואת הבנים תקח לך, דכתיב, (דברים ד) כי שאל נא לימים ראשונים וגו' מקצה השמים ועד קצה השמים. אבל לעילא מקצה השמים, שלח תשלח מרעיוניך למשאל.

ובדא פתיב, למען ייטב לך והארכת ימים, למען איטיב לך לא כתיב, אלא למען ייטב לך. ויאריכון ימיה לא כתיב, אלא והארכת ימים. למען ייטב לך, ההוא אתר דאוטיב לכלא, ואיהו עלמא דסתיים וגניז. והארכת (דף צ"ג ע"ב) ימים, כמה דכתיב, תקח לך, פרשותא דבר נש איהו.

ואי אזדמן ליה עובדא ויכוון ביה, זכאה איהו. ואף על גב דלא מכוין ביה, זכאה

איהו, דעביד פקודא דמריה. אבל לא אתחשיב כמאן דעביד רעותא